

Godkänt: 2025-11-04
Giltigt t.o.m: 2028-11-04

Ver.nr: 9.0
Dnr:

Legionella vårdhygieniska riktlinjer

Bakgrund

Legionellabakterier förekommer naturligt i vatten och jord och kan i tillräcklig mängd orsaka sjukdom. Bakterierna förökar sig i stillastående vatten vid temperaturer 20–45 °C och kan överleva i den biofilm som till exempel bildas i vattenledningar, duschslangar och bubbelpooler. För att hålla halten av legionellabakterier på en låg nivå i stora byggnadskomplex, som t.ex. sjukhus och vårdhem krävs att vattentemperaturen på utgående vatten från varmvattenberedaren ska vara minst 60°C och vattentemperaturen vid tappstället minst 50°C. Fastighetsägaren ansvarar för att vattnet håller rätt temperatur.

Legionellabakterier kan orsaka svår lunginflammation (Legionärssjuka), särskilt hos patienter med nedsatt immunförsvar. Rökning och hög ålder är andra kända riskfaktorer för att insjukna i legionellainfektion. Inkubationstiden är i regel 5–6 dygn men kan variera mellan 2–14 dygn. Smitta mellan personer förekommer inte. Smittrisken är som störst där förutsättningarna för tillväxt av legionella är goda och där det dessutom finns risk för aerosolbildning. Den vanligaste smittvägen är inandning av vattenaerosol som innehåller legionellabakterier, oftast i samband med duschning.

Förebyggande åtgärder

För att hålla halten av legionellabakterier på en låg nivå i sjukhusbyggnader ska [Boverkets regler](#) för vattentemperaturer följas.

Regionfastigheter har det övergripande ansvaret för att ovanstående rekommendationer följs.

Fastighetsägaren ska ha ett spårbart system för kontrollmätningar av vattentemperaturen. Vid misstanke om felaktiga varm- eller kallvattentemperaturer ska alltid Fastighetsdrift kontaktas.

Fastighetsägaren ansvarar även för att eventuella blindledningar byggs bort där verksamhet inte längre pågår, alternativt att tappställen spolats enligt nedan.

Vårdenhetens ansvar

Skötselrutiner för duschar och andra tappställen

Med tappställe avses alla ställen där det finns vatten kopplat till maskin, utrustning eller kran, t.ex. duschar, kranar, spol- och diskdesinfektorer och toaletter.

Duschar

Duschemunstycken ska ha stora hål som minskar aerosolbildningen. Duschslang ska vara av ljustätt material (för att minska påbyggnad av biofilm) och bör vara max 1,5 meter lång (för att underlätta tömning av vatten och undvika att den hamnar på golvet). Duschblandare bör ha en dräneringsventil eller vara försedd med snabbkoppling (nitokoppling). Finns snabbkoppling kopplas duschslangen loss från blandaren efter användning.

Duschhuvuden och duschslangar bör bytas årligen alternativt rengöras och desinfekteras i diskdesinfektor med insats för genomspolning. Byte av duschslangar och duschhuvuden sköts av Fastighetsdrift efter beställning från vårdenheten.

Hos infektiöskänslig patient genomspolas duschen ett par minuter med patienten utanför badrummet innan duschen används.

Tillvägagångssätt vid spolning av tappställe:

- Spola kallvatten. Känn med handen att vattnet blir kallt inom 1 minut
- Spola varmvatten. Känn med handen att vattnet blir varmt inom 1 minut
- Avsluta med att spola 1–2 minuter på medelvärme
- Efter spolning av dusch hängs duschemunstycke upp så att duschslangen hålls tömd på vatten

Anmäl alltid misstänkt felaktig varm- eller kallvattentemperatur, avrinningshinder eller lågt vattentryck till Fastighetsdrift för åtgärd.

Tappställen, duschar och vattenanslutna apparater som inte används varje vecka

Spola 1 gång/vecka enligt rutin ovan. Duschmunstycket får inte läggas i avloppet.

Spol- och diskdesinfektorer som sällan används

Kör apparaten utan gods med ett standardprogram 1 gång/vecka.

Toaletter som inte används spolas minst 1 gång/vecka.

Storhelg, semester och annan stängning som överstiger en vecka

Koppla/skruva loss duschslangen från väggen så att den kan hänga torrt under stängningstiden. Snabbkoppling och/eller automatisk avtappning rekommenderas.

Spola alla tappställen enligt rutin ovan innan avdelningen/mottagningen tas i bruk.

Tappställen som inte används

Tappställen som aldrig används monteras bort och pluggas vid stamledningen för att undvika blindgångar och stillastående vatten. Fastighetsdrift ansvarar för utförande efter beställning från vårdenheten.

Ismaskin

Is till patienter får inte beredas i ismaskin. Bered is i fryspåsar.

Luftfuktare och bubbelbad

Luftfuktare och bubbelbad bör inte förekomma i vårdmiljöer då de skapar vattenaerosol. (Luftfuktare med varm ånga som uppnått koktemperatur bedöms dock inte utgöra en risk)

Andningsutrustning

Använd sterilt vatten till all utrustning för andningsvård och nebulisering av läkemedel.

Vårdrelaterad legionellainfektion

Misstänkt vårdrelaterad legionellainfektion föranleder alltid särskilda åtgärder. Kontakta Smittskydd och vårdhygien för hjälp och råd med vidare handläggning.

Boverket: [Om Legionella](#)

Vårdhandboken: [Legionella, förebyggande åtgärder](#)

Folkhälsomyndigheten: [Legionella i miljön – en kunskapssammanställning om hantering av smittrisker](#)
